List 24. **NOVICE** Tečaj XLI.

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani 13. junija 1883.

Obseg: Avstrijska trgovinska zadruga za mlekarske izdelke. (Dalje.) — Prešičem frišne vode! — Karbolska kislina prežene garje pri ovcah. — Trgovinske in obrtnijske zadeve. — Spomini na veliko slavjansko romanje v Rim leta 1881. (Dalje.) — V spomin dr. Jan. viteza Bleiweisa-Trsteniškega. (Dalje.) — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Avstrijska trgovinska zadruga za mlekarske izdelke.

(Dalje.)

Po izvršilnem odseku osnovalnega odbora imenovane mlekarske zadruge razposlan „progled“ glasi se tako-le:

Podvzetje, čegar pravila so priložene, namerava: a) izdelovanje in prodajo vsake vrste mlekarskih izdelkov, in vsled tega b) povzdigo mlekarstva sploh. — Koristi, katere ima podvzetje dajati, obetajo se bistveno sledeče:

I. za pridelovalca: Zagotovila prodaje njegovih izdelkov za cene kolikor moč dobre, tako da se stržijo za pridelovalca najugodnejše.

II. Za povživalca: Zagotovilo, da dobiva nepopačeno, vredno in enakomerno blago.

K I. Zadruga mogla bode zmiraj prodajo vspešneje preskrbovati, kakor posamezni pridelovalec. Ona ima na razpolaganje sredstva, po katerih je v stanu zmiraj podučena biti o splošnih razmerah na trgu. Ona bo tedaj, kakor bo kazalo, blago na one kraje obračala, v katerih se tisti trenutek najboljše spečava. Konečno bo zadruga, ker bo prekupovanje večidel odveč, stroške za prekupce (posrednike) na najnižo mero skrčila in s tem svojim družbenikom dosegla najvišo kupnino.

K II. Enako bode pa tudi povživalcu primerna korist, ker mu bode zadruga, kateri bo na razpolaganje veliko blaga, zahtevane izdelke, kolikor in kakoršno bo želel, prodajala nepokvarjene in po vrednosti.

Tudi na ves poljedelski razvitek vplivala bode zadruga koristno, ker po gladki prodaji mlekarskih izdelkov povzdignilo se bode število živine in s tem ustanovi se eden najvažnejših pogojev za povzdigo pridelovanja zemljiškega.

Kakor začetkom omenjeno, pečala se bode zadruga s prodajo vseh mlekarskih izdelkov, začetkom pa bode njeno delovanje omejeno na prodajo surovega masla (putra). Raznoteri so razlogi, ki priporočajo ono omejenje. Pred vsem morali so se vzdigniti pomisliki pri velikem razširjenji, za katero je podvzetje namenjeno, ob enem snovati več vrst različnih kupčij, kakor je na priliko prodaja surovega masla in sira. — Odločevali pa so še marsikateri razlogi, najprej v roke vzeti trgovino s surovim maslom:

a) Vedno in neposredno občenje med izdelovalcem in pa zadružinskimi zbirališči in prodajališči, katerih je pri surovem maslu treba, kaže se posebno pripravno, urno vpeljati razumno in enakomerno izdelovanje surovega masla.

b) Priprava za izdelovanje surovega masla je laglje in ceneje priskrbeti. Dalje je veliko menj težavno izučiti osobje sposobno za izdelovanje surovega masla, kakor bo pa to mogoče pri sirarijah, za katere ne zadostuje samo znanje ravnanja, temveč treba velikih skušenj, da se ogne težkih zgub.

c) Odločilne pomenljivosti pa je to, da so tržne razmere za prodajo surovega masla mnogo ugodnejše.

Med tem, ko so namreč za sir, kakor pričajo vsestranske tožbe o padanji cene, prav temni izgledi, opravičujejo pa statistične številke mnenje, da povživanje surovega masla neprimeroma bolj narašča kakor dejansko izdelavanje.

Ono mnenje potrjuje se tudi po tem, ker se je izdelovanje umetnega surovega masla v zadnjih desetletjih nastalo, izredno razširilo, vendar pa na cene naravnega surovega masla nikakor ni vplivalo, kar kažejo sledeče hamburške poprečne cene večih let:

50 kil surovega masla veljalo je poprek	1857. l.	96	mark
	1867. l.	103	„
	1877. l.	132	„
	1880. l.	131	„
	1881. l.	132	„

Smemo tedaj še za mnogo časa pričakovati neomejene prodaje surovega masla.

Pri vredbi podvzetja, kolikor zadeva promet med družbeniki (kot izdelovalci) in pa zadrugo, merodajen je po eni strani zadrugi dani nalog, da skrbi za gladko prodajo, po drugi strani pa posebna lastnost izdelka, o katerem govorimo.

Da bode zadrugi mogoče, avstrijske mlekarske izdelke vpeljati na domače in tuje trge, je neobhodno potrebno, da se ji izdelki v taki obliki dajo na razpolaganje, da so res blago za trg.

V to je treba:

1. Primernih množin, to je takih množin, da so velike dosti, ako treba, popolnem zadostovati onim krajem, v katere se je blagu pot odprla,

2. brezpogojno zanesljiva dobrota,
3. enakost tudi po vnanjem,
4. Strajnost v oddajanji.

Množina in strajnost oddajanja more se samo s tem zagotoviti, da je zadrugi na razpolaganje kolikor moč mnogih in obširnih okrajev.

Brezpogojno zanesljiva dobrota je najimenitnejša in najpotrebnejša lastnost. Da se ta doseže, ne zadostuje, kar prej prestopiti k enotnemu tovarniškemu ravnanju, poleg tega treba bo izdelke podvreči gledé dobrote skrbni uvrstitvi.

Prav dobro vemo, da se bodo izdelovalci sem ter tje spodtikali nad presojevanjem njihovega dela, vendar pa podvzetje v tej zadevi ne more odjenjati z ozirom na korist stavljenega mu naloga.

Da bode mogoče uvrstenje in razvrstenje primerno izvrševati, treba bo ustanoviti zbirališča za blago, kamor se bode moralo surovo maslo oddajati koj, ko bo vmedeno. Po zlaganji enakovrednih vrst so se ustanovili poprečni izdelki, kateri vsled tega ne bodo zgubili dobrote, nasproti pa bodo pridobili s poravnavo malih razlik v okusu, po zanesljivosti in obstanku, tedaj bodo imeli za trgovino tudi večo vrednost.

Taka zbirališča se morajo sčasoma ustanoviti povsod, kjer se bode pokazala potreba. Začetkom je zarad premalega števila osobja, katero bi dajalo poroštvo za enakomerno razsojevanje in ravnanje, omejiti se na eno zbirališče na Dunaji, sedežu zadruge in to enako v korist posameznega izdelovalca, kakor tudi vsega podvzetja.

Dunaj ni samo mesto najbolj pomenljivo za povživanje v vsi državi, ampak se tudi najlaglje doseže iz vseh delov države in ima neposrednje zveze z najpomenljivejšimi trgi ob morji, tako, da se na Dunaji nepovžito surovo maslo od tod takoj more spečati na vse strani. — V zbirališče na Dunaj došlo surovo maslo se bode koj tehtalo (vagalo) in v dotično dobrotno vrsto uvrstilo.

Za vsako vrsto odločile se bodo cenilne vrednosti, na priliko:

1 gld. 20 kr.	1 gld.	90 kr.	80 kr.	70 kr.
I	II	III	IV	V

cena za blago postavljeno na Dunaj.

Te cene so spremenljive po okoliščinah trga in služijo v to, da se preračunajo mesečna ali tedenska naplačila družbenikom za doposlano surovo maslo. Dobiček, ki se še dalje pokaže pri sklepu leta od prodaje surovega masla, razdeli se po sklepu rednega občnega zbora med družbenike.

Glavno opravništvo bo tem bolj v stanu, za ugodno prodajo skrbeti, kolikor bolj je podučeno o vsestranskih tržnih razmerah, zanesljiva in večkratna poročila družbenikov o cenah ali novo nastajajočih potih za prodajo morejo pri tem veliko koristiti.

Po povedanem bo posebno zanimivo nekoliko preiskavati, koliko vpliva zamore pospeševanje mlekarstva na narodno blagostanje imeti, in zdi se nam v ta namen najbolj primeren dejanski izgled.

Dansko izvažalo je leta 1870. še 5,670.000 kil surovega masla; bilo je to ob času, ko je bilo še ne zdavnej iznajdeno tako imenovano „Schwarz-ovo postopanje“, in katero je veliko pozornost izbudilo med mlekarji. Prej kakor je bilo to ravnanje še prav znano, dosegli so na Danskem nekateri razumni posestniki, vso deželo obrniti na enotno vredbo izdelovanja in s tem se je véliki trgovini odprl bogat vir stalno enakomernega blaga. Nasledek tega bila je nepričakovana povzdiga, ker uže leta 1875. izvažala je Danska po 11,690.000 kil in s tem je narastel letni narodni dohodek za kupnino od 6,020.00 kil surovega masla (okoli 9 milijonov gold.).

Akoravno bi bilo napak, iz tega izgleda sklepati na množine, katere se bodo v prihodnje izvažale pri nas, vendar pa je spodbudljiv dokaz za to, koliko vspeha nam obeta delovanje, s katerim se vodi umno premišljeno napredovanje. Toliko bolj smemo pričakovati onim podobnih vspehov, ker so tudi na Danskem oni gospodje, ki so se trudili za zboljšanje mlekarstva, z vstanovitvijo podvzetij za izvažanje posredovali prodajo zboljšanih izdelkov, prav tako, kakor to namerava naša zadruga za Avstrijsko.

Gospodarske izkušnje.

Prešičem frišne vode!

Navadno sicer prešiči rajši jemljejo redko, zeló zeló redko pičo, kakor gosto, pa vse eno hrepené in to posebno v gorkem poletnem času, po frišni vodi. Nekateri sicer mislijo, da je prešičem ljubša grda in umazana mlaka, pa to je velika pomota; v sili se ve da se zadovoli prešič tudi z lužo, toda zdrava mu je samo frišna in čista voda, in kdor bo poskusil prešičem dajati vsak dan frišne in čiste vode, prepričal se bode, kolikokrat jo bodo hodili pit, kako bodo okrepčani in, kar je poglavitno, zdravi. — Še boljše se ve da je, prešiče večkrat spuščati na vodo, kjer se sprehodijo, skopljejo in shladé. Vse to pa je najboljši pripomoček, da se prešiči dobro redé in da se ohranijo zdravi.

Karbolska kislina prežene garje pri ovcah.

Po skušnjah pomaga karbolska kislina zoper garje ravno tako zanesljivo in stalno, kakor mazila z živim srebrom. Vzame se 0·12 kil karbolske kisline, pa razpuščene in kolikor se dá močne in se zmeša z 0·37 kil repnega olja. S tem se namažejo garjevi deli po tem, ko je odpraskano garjevje. To mazilo pomaga zanesljivo in konča tudi pozneje izlezle garjevnice. Videti je, da na koži in volni ostalo olje tudi še osem do deset dni po mazanji pokončuje iz jajčkov izvaljene garjevnice, kar se pri samem umivanji s karbolsko kislino ne zgodi. S tem mazilom je posebno po striži pastirjem prav lahko, pri čedah pregnati to grdo bolezen.

Trgovinske in obrtnijske zadeve.

Nov volilni red.

Trgovinska zbornica kranjska zborovala je 8. dan junija zvečer v mestni dvorani in imela je v obravnavi izredno važen predmet: Nov volilni red.

Zbornica čutila je uže zdavnej živo potrebo, prenarediti sedanji volilni red, skrpan po Vesteneckovih načelih po prejšnji večini v vsakem oziru žalostnega spomina prav nalašč v ta namen, da bi bili za „vse čase“ slovenski narodni trgovci in obrtniki izključeni iz trgovinske zbornice in da bi bila s tem ob enem zagotovljena nemškutarjem večina v kranjskem deželnem zboru.

Dogodbe zadnjih volitev v trgovinsko zbornico so pokazale, da nobeni napravi ni mogoče pota narave preobrniti, da so bile prazne sanjarije Vesteneckove, ker kljub krivičnemu volilnemu redu izvoljeni so bili v trgovinsko zbornico z ogromno večino samo narodni odborniki, in enaka se tudi kaže pri volitvah v deželni zbor, kakor hitro in kedar koli smejo volilci res voliti, to se pravi, prosto izbirati. Z grof Taaffe-ovo vlado nastopile so proste volitve, vsak voli po lastnem prepričanji trgovec, obrtnik, kmet in uradnik; da pa

res prosta volitev ostane tudi odvisnejim krogom, pa sedanja vlada ne dopušča zlorabiti uradniške oblasti, ne dopušča, da bi se uradniki drugače vtikali v volitve, kot z glasovanjem. In s tem se prav zavaruje postavno zagotovljena volilna prostost.

K samo po sebi nujni potrebi po temeljiti prenaredbi volilnega reda prišel pa je še tudi ukaz ministra za trgovino, v katerem navaja načela, po katerih morajo biti na podlagi postave in dosedanjih skušenj osnovani volilni redi gledé nekaterih zadev pa, katere se morajo osnovati v vsaki deželi, posebnim razmeram primerno prepušča pa trgovinskim zbornicam popolno prostost.

Ker je tudi po trgovinskem ministru stavljeni obrok uže pretekel, bil je tedaj skrajni čas to imenitno vprašanje konečno rešiti.

Še predpretekli teden bilo je predposvetovanje volilnega reda v zborniškem odseku in vdeležil se je tega tudi g. Bamberg.

Poročevalec o volilnem redu bil je dr. Poklukar in razprava v odseku bila je pri vsaki točki temeljita in deloma tudi obširna, enega vodila pa se je držala zbornica pri vseh obravnavah: volilni red postaviti na naravno podlago, kakor jo podaja statistika.

Na tej podlagi sklenilo se je:

1. obdržati število 24 udov za zbornico;
2. izmed teh odločiti za obrtnijski oddelek 16 udov, za trgovinski oddelek pa 8 udov;
3. v obrtnijskem oddelku volijo:
   a) veliki obrtniki in rudokopi, ki plačujejo vsaj 100 goldinarjev pridobninskega davka, tri odbornike;
   b) vsi drugi obrtniki pa trinajst odbornikov;
4. trgovinskega oddelka pa volijo vsi oni trgovci:
   a) ki plačujejo vsaj po 5 gold. 25 kr. pridobninskega davka, šest odbornikov;
   b) vsi drugi trgovci, ki plačujejo vsaj po 2 gold. 10 kr. tega davka, pa volijo dva odbornika.

Pri vsem tem oziralo se je pa bolj na trgovce, ker po davku spadalo bi obrtnijskemu oddelku 17 odbornikov, trgovinskemu pa samo 7, in enako se je bolj oziralo na veče trgovce, ki plačujejo vsaj 5 gold. 25 kr. davka, kakor na manjše, ker v razmeri davka odločiti bi se morali večim 4, manjšim pa 3 odborniki.

Posebni oddelek rudokopov moral se je izpustiti, ker oni plačujejo samo nekaj nad 2000 gold. davka, ker jih je zeló malo število in ker so vsi veči rudokopi razun dveh tako in tako opravičeni voliti med velikimi obrtniki, manjši pa volijo z malimi obrtniki, s katerimi imajo tudi varovati najbolj podobne si koristi.

Volilni red dalje po moči natanko meji med podvzetji, obrtnijami in trgovinskimi strogo po ministerskih izkazih.

V vseh drugih določbah varovala se je po vsi moči prava prostost volitve, tako da bi se mogla pri vseh volitvah izražati prava volja volilcev. Pri davku, po katerem naj bi se priznavala volilna pravica, zdelo se je zbornici na času, segati doli do najniže svote, kar se gotovo strinja z načeli, ki veljajo za volitve v državni zbor.

Tudi za glasovanje sprejela je zbornica določila, katera dajejo poroštvo za največo prostost in v tem tudi poroštvo zoper nerednosti, nepostavnosti ali celó goljufije. — Razun druzih razlogov in pa številk o davku, katerega plačujejo posamezni oddelki volilcev, navedel je poročevalec dr. Poklukar tudi spredaj omenjene razmere in konečno priporočal sprejeti predloge odsekove nespremenjene.

Izmed protinarodnih odbornikov prišli so samo gospodje C. Lukmann, Kordin in Zenari, v boj šel pa je za prejšnjo večino sam C. Lukmann, izprosivši si besedo uže pri splošnem razgovoru.

Gosp. Lukmann pričel je s tem, da mu ni bilo mogoče vdeležiti se posvetovanja v odseku, da ni podučen o predloženem volilnem redu, da ne zapopade, kam se s tem predlogom tako mudi, da je videti, kakor bi zborniška večina hotela v politične svoje namene skleniti predlog na vrat na nos, tako, da njegovim pristašem celó ni mogoče sprevideti, ali so predlogi vtemeljeni ali ne, in zato se on ne more pridružiti sklepom odsekovim.

Potem je dokazoval, da ni različnosti koristi med trgovci in obrtniki, da pa vendar ne gre primerjati rudokopa z malim obrtnikom, ki plačuje po 2 gld. 10 kr. davka.

Najdalje se je mudil g. Lukmann pri svojih političnih pomislikih, rekši, da si hoče narodna stranka s tem volilnim redom zagotoviti večino v zbornici, kar je pa po eni strani odveč, ker je narodna stranka zmagala tudi po sedanjem volilnem redu, po drugi strani pa ne pomaga noben volilni red tudi narodni stranki ne, kedar nastopi zopet enkrat avstrijska stranka, ker volilci so nezreli in večina bo zmiraj taka, kakoršno bo hotela imeti dotična vlada. Smešno je, da se razširi volilna pravica tudi na one, ki plačujejo po 2 gold. 10 kr. letnega davka, in se ti devajo v eno vrsto z večimi pravimi trgovci. Mali trgovci gotovo tudi sami tega ne želé in so veseli, ako se jim prizanesejo sitnosti volitev.

Trgovinska zbornica sicer tako ne more veliko koristiti in celó njemu samemu, ki si veliko prizadeva, s čem bi kaj pripomogel volilcem, redko kdaj pride kaj na misel. — Sedanja večina se v prvi vrsti ozira na narodno vprašanje, njemu pa jezik ni mar, slovensko ali nemško mu je vse eno, samo zaslužka hoče imeti in materijalno blagostanje mu je vse.

Pri nadrobni obravnavi nasvetoval je g. Lukmann poseben oddelek za rudokope v obrtnijskem oddelku, pri trgovcih pa: da naj volijo šest odbornikov oni trgovci, ki plačujejo vsaj po 20 gold. davka. — Gospod Lukmannu odgovoril je na kratko gosp. Horak; bolj obširno pa poročevalec dr. Poklukar, ki je odgovoril blizo tako-le:

„Gospod predgovornik Lukmann pritožuje se, da ni imel prilike, podučiti se o predloženem volilnem redu, nadalje o naglici, in potem mu še to in uno ni po volji, marsikaj celó prav nevšeč. — Meni je prav žal, ako je vse to tako, toda prisiljen sem, marsikaj onega, kar je g. Lukmann ugovarjal, pojasniti, marsikaj pa tudi odločno zavrniti. Ako govornik misli in ugiblje, da je morala večina zbornice o predloženem volilnem redu biti poprej dogovorjena in posebej podučena, potem se gotovo zeló moti, ker resnica je, da so vsi gospodje večine, pa tudi eden od manjšine, prvič razgovarjali se o predlogu pri posvetovanji v odseku, samo jaz sem si kot poročevalec malo poprej naročil dotične spise in statistično gradivo, da mi je bilo potem mogoče v odseku staviti predloge, kjer smo jih temeljito pa prosto razpravljali in ničesar prikrivali, ker naši nasveti opirajo se na rečne podlage obstoječih razmer in štatističnih številk.

Ako govornik sumi, da bi bili mi imeli skrivna posvetovanja in si belili glave, kako bi zavarovali trgovinski zbornici narodno večino za prihodnost, se prav popolnem moti in skoraj se mi dozdeva, da mu je narekovala ta sum slaba vest iz onih preteklih časov, ko so pristaši njegovi kovali in konečno tudi skovali sedanji nenaravni volilni red.

Nam vsega tega ni bilo treba, ker ne iščemo nenaravnosti, temveč hočemo trgovcem in obrtnikom in vsakemu pododdelku pripoznati in pustiti pravice, ki se vjemajo z njihovimi dolžnostmi izraženimi v predpisanem jim davku.

*

Odsek zavrgel je oddelek rudokopov, samo zato, ker je predpisan jim davek nepomenljiv, in ker spadajo ali tako in tako v vrsto velikih obrtnikov (razun dveh), ali pa se še z malimi obrtniki ne morejo primerjati, ker samo čakajo, kdaj jim od kod priletí dober kupec, uvrstili so se tedaj popolnem po pravici deloma v vrsto velikih obrtnikov, in volijo ž njimi skupaj tri odbornike, deloma pa med male obrtnike, kjer volijo 13 odbornikov.

Enako ravnalo se je pri trgovinskem oddelku. Tu velikih trgovcev, ki plačujejo po 100 gold. davka, ni več kot trije, in za tri vendar ne gre odločevati posebni volilni oddelek, druge trgovce pa predlagal je odsek razdeliti v dve vrsti samo zato, da se dela razloček med večimi trgovci bolj pomenljivimi samo na sebi, pa tudi gledé višine druzega naloženega jim davka, in pa med trgovci najniže vrste, in odločilo se je za veče trgovce šest odbornikov, za manjše pa samo dva.

Zavrniti imam še nekaj sumičenj gosp. Lukmanna: On je govoril, kakor bi se nam s sklepanjem volilnega reda nenavadno mudilo, zato da bi on in njegovi tovariši ne imeli priložnosti nasprotovati nam. Toda tako očitanje je popolnem ničevo, ker vladin načrt volilnega reda bil je po časnikih razglašen in obširno razpravljan uže preteklo zimo, in sprememb oziroma izpolnitev onega načrta odsek predlaga tako malo, da se je lahko podučiti o njih v prav kratkem času, tako, da obravnava v odseku in pa danes popolnem zadostuje, in je, kakor je pričalo ugovarjanje g. Lukmanna, tudi dane zadosti prilike in časa za vsakovrstno ugovarjanje.

Konečno imam pa z vso odločnostjo zavrniti še posebno en izraz gosp. Lukmanna; rekel je namreč, „da nam tudi ta volilni red ne bo nič pomagal, kedar zopet pride na krmilo avstrijska stranka“.

Dolženje, ki se skriva za te besede, kakor da bi stranka zdaj na krmilu stoječa ne bila avstrijska, moram odločno zavrniti kot najhujše žaljenje našega patrijotičnega čutstva; dostavljam pa še, da se tako sumičenje še najmanj podaja možu, čegar politični somišljenci tako ravnajo, kakor smo nedavno čuli pri shodu nemškega „Schulvereina“ v Lincu.

Pri današnjem predmetu razpravljati narodno vprašanje se mi vendar ne zdi na pravem mestu; gosp. govornika bi samo opozoril, da dandanes narodna zavest v Evropi daje podlago za nove države pa tudi za razpad držav; ako se kljub temu gosp. Lukmannu zdi, da narodnost ni nič, rad mu prepuščam to mnenje, vem pa, da somišljenci njegovi niso njegovega mnenja.

Priporočam tedaj sklepe odsekove.“

Kmalu potem vzdignil se je med glasovanjem o §. 2. g. Lukmann in ž njim vred oba njegova pristaša, in ko se je po kratkem pretrganji seje obravnava zopet nadaljevala, bil je sprejet volilni red nespremenjen po nasvetu odsekovem.

Spomini

na veliko slavjansko romanje v Rim leta 1881.

Spisuje Jos. Levičnik.

(Dalje.)

Za popoldan tega dne (4. julija) imeli smo obiskovanje še mnogih rimskih znamenitost postavljenih v naš program. Ker je šla ura uže na 1., ko smo zapustili cerkev „Maria Loretto“, čutili smo se vsi potrebni kakega okrepčanja. Pospeli smo se po ulici, ki koj tik cerkve pelje precéj strmo navkreber, in kmalu prišli v eno najznamenitnejših cest vsega Rima, zvano „Via Nazionale“. Svet je letod zeló prijazen, odprt, zračen; imeli smo prav lep razgled na zelene vrtove. Posrečilo se nam je bilo, priti ondi v prav hvalevredno gostilno (hiš. št. 309 in 310), kjer se nam je za mali denar s prav dobro jedjo in pijačo postreglo, in bili so vsi oštirjevi zoper italijansko navado proti nam tako prijazni, da smo v resnici obžalovali, ker nismo koj prve dni našli tako dobrih ljudi.

Po obedu napotili smo se po ulicah k levi roki, pospenjali se polagoma kvišku, in kmalu stali na trgu, zvanem „Piazza di monte Cavallo“, ter pred palačo kvirinalsko (vrh višine enacega imena). „Kvirinal“! ime slavno in ponosno za čase papeževega vladarstva, zdaj pa zgradba, zbudijoča v srcih katolikov, ki jo ogledujejo, le otožnost in žalna čutja. Celó njeni sedanji posiljeni vlastnik se v njej menda nič kaj ne čuti „po domače“, ker pogostno biva zunaj Rima.

Pred Kvirinalom dviguje se ponosno pod oblake eden onih dveh obeliskov, ki sta nekdaj stala pred grobom cesarja Avgusta. Postavljen je med dva sloveča stara kamnita kipa, tako zvana „konjska vkrotitelja“. Kinčala sta ta orjaška kipa nekdaj kopališče Konštantinovo, ter predstavljata paganska pol-bogova Kastor-a in Pollux-a, učeča svoja drzovita, na zadnjih nogah stoječa in kvišku silijoča uporna konja pokorščine. Boljše bi se ne dala z lepo vpodobiti zmaga človeška zoper upornost in neukrotljivost živalsko, kakor jo kažeta ta kipa. Napisi na postamentih sicer prisojujejo izdelovanje teh orjaških kipov dvojici najslavnejših dveh grških umetnikov (Phidias-u in Praxiteles-u); novejša kritika je sicer to misel nekako ovrgla; rada pa prizna, da sta po grških izdelkih izvrstno posneta. Na sprednji strani obeliska in med ravno popisanima kipoma nahaja se velika skalnata medenica, v katero prijetno šumljaje pada bistra studenčnina precej visocega vodometa. Papež Sikst V. dal je vso to postavit pred kvirinalsko palačo, pač ne vedši, da se bodo tudi nad to zgradbo nekdaj spolnile evangeljske besede: „Drugi seje, in drugi žanje“.

Po načrtu Rima, ki sem ga imel razgrnjenega pred saboj, in po pripovedovanji onih, ki so videli Kvirinal od znotraj, je on ogromno in prekrasno poslopje s prelepimi vrtovi v ozadji. Tudi jaz in posestnik Šmid hotela sva vstopiti saj nekoliko v njegove znotranje prostore, in v to vabila tudi g. Peterlin-a; toda djal je, da nikakor ne prestopi praga papežu oropane lastnine. Zadovolila sva se toraj tudi midva le s tem, da sva videla Kvirinal od zunaj. O njegovi zgodovini naj povem memogredé toliko, da so si ga papeži pred 300 leti postavili ter izvolili ga za stanovanje o poletnem času. V njem so se kardinali shajali k volitvi novega papeža (v konklave), kedar so prejšnji papež umrli. V tej palači dal je Napoleon I. vjeti papeža Pija VII., in tudi rajni Pij IX. bivali so v njej kot jetnik puntarsko leto 1848. — Kaj se bo godilo zanaprej še vse v Kvirinalu, vé najbolje On, ki piše „Véliko pratiko“.

Od letod naprej podali smo se proti cerkvi „sv. Andreja pri grmu“ (S. Andrea delle frate), ki je ena izmed 52 rimskih farnih cerkvá. Na vso moč gnalo me je videti svetišče, kjer se je pač po očitnem čudežu spreobrnil slavni Ratisbone.

Do pičice natančno mi dogodba Ratisbonova sicer ni več znana, ker je uže precéj dolgo, kar sem jo čul; vendar mislim, da se veliko ne motim, ako povem, kakor sledi: Bil je on zeló bogat in imeniten jud, kristijanom pa skoz in skoz sovražen. Zbral si je bil mlado zalo deklico svojega rodú za nevesto; zarad šibkosti njene sklenil je bil vendar, odložiti poroko za ene mesece, in potovati med tem po Italijanskem. Prišel je v Rim.

Sprehajaje se dne 20. februarija 1842. l. z nekim prijateljem po rimskih ulicah, prideta do ravno omenjene cerkve sv. Andreja. Prijatel imel je v neki bližni hiši posel, toraj prosi Ratisbona, naj ga nekoliko počaka. Ta mu to obljubi; ker pa vendar prijatla ni bilo precéj časa nazaj, vstopi (Ratisbone) iz radovednosti v cerkev, ki je stala odprta. V tretji stranski kapeli tega svetišča od glavnih vrat gori (na evangeljski strani) nahaja se altar Marije brez madeža Spočete. Ratisbonu bila je dobra prijatlica (kristijanske vere) o neki priliki podarila, ali bolje reči: vsilila malo svetinjico brezmadežne Matere Božje z nadležno prošnjo: naj jo včasih poljubi. Nekako nehotoma se je Ratisbone tej prošnji vdal. In kaj se zgodi? Marija prikaže se mu v tej cerkvi v vidni podobi. Prijatelj njegov pride med tem iz hiše, in ker Ratisbona nikjer ne zapazi, pač pa vidi odprto cerkev, kamor je on morda vstopil, podá se toraj tudi on v njo. Kaj pa vgleda? Ratisbone klečal je pred Marijnim altarjem, in ko začudeni prijatelj bliže pristopi, vidi, da plavajo njegove oči v solzah. „Videl sem jo“, reče Ratisbone; iz zagrizenega Savla postane goreč Pavel; zapusti na veliko nevoljo svojih sorodnikov mlado nevesto, premoženje, rod in vero; se pokristijani; vstopi v jezuitski red; postane mašnik; gre v Jeruzalem; vstanovi red „Sijonskih hčer“, katerih glavni namen je, moliti in delati za spreobrnenje judov in sploh nejevernikov k kristijanski veri. Kakor je znano, živi Ratisbone še zdaj, in dela prav z apostoljsko gorečnostjo za zgoraj navedeni namen. (Ko je bil pred nekimi leti moj prijatelj gosp. Peterlin obiskal sv. deželo, maševal je en dan tudi v cerkvi Ratisbonovega vstava v Jeruzalemu; in ker je bil cerkovnik ravno odšel po opravilih v mesto, priredil je vse potrebno za sv. mašo gosp. P. Ratisbone sam z lastno roko. Kakor je znano, nabira tudi naša „Zg. Danica“ milodare za Ratisbonovi vstav.)

Ko smo prišli s prijatelji do cerkve sv. Andreja, kateri je prizidan velik samostan (menda čč. gg. Minoritov), bilo je ravno o času, ko so rimske cerkve navadno zaprte, in si privošči prebivalstvo kratek popoldanski počitek. Tiho je bilo po samostanu, kakor v grobu. Nikjer ni bilo žive duše. Po naključji našli smo v nadstropji odprta vrata oratorija, ki je nad zakristijo, in od le-tod videli smo v cerkev. Nepopisljiva čutja napolnovala so mi srce, ko sem pregledoval svetišče, v katerem se je vršila zgor omenjena dogodba. Ker znotranja prošnja ni nikomur prepovedana, zapisal sem tudi jaz natihoma naslednje besede v svojo malo ročno knjižico: „O Marija čudodelna, skaži tudi meni svojo spremogočno pomoč za dušni in telesni zdravi vid; za vse moje dušne in telesne potrebe; prosi za me in za vse moje ljube, žive in mrtve. Amen!“

Zapustivšim oratorij in pridšim zopet v zdolna hodišča, prišel nam je cerkovnik nasprot, ki nam je rade volje odprl cerkev, ki je zeló lepa, snažna, in ima mnogo lepih slik in kipov. A, nas gnalo je le pred Marijni altar, da bi si ga ogledali v neposredni bližavi, in se vnovič priporočili v njeno premogočno pomoč. Na steni episteljske strani naslikana je na presni zid čudovita dogodba Ratisbonovega spreobrnenja; pod njo so postavljene letne številke. (Posrečilo se mi je uže pozneje, dobiti v last fotografično posneto sliko Ratisbonovega spreobrnenja.)

(Dalje prihodnjič.)

Slovstvene stvari.

V spomin

dr. Jan. viteza Bleiweisa-Trsteniškega.

Spisal Jos. Cimperman.

(Dalje.)

III.

Častiti gospod!

— — — Prešérin je izvrsten pesnik slovenski, s katerim se smemo po pravici ponašati in ga v oblikah pesniških vsem drugim v izgled staviti. Ali njega cultus ne sme pristransk biti, da ne postane — pretiran.

Kolikrat sem se jaz ž njim in Kastelcem zadnji čas pravdal zagovarjaje potrebo in sposobnost slovenskega jezika za uradne pisárne, kar sta ona — obá „Kanzeleimänner“ — odbijala. Obá sta bila le pesnika in nič druzega več, kakor je Rieger po pravici Miklošiča imenoval „Slavista“ a ne Slovana. Pisma v „zapuščini“ njegovi, ki so v „letopisu“ Matičnem, *) pričajo marsikaj.

Z resničnim spoštovanjem
Vam udani
Dr. Jan. Bleiweis.

IV.

Dragi gospod!

Jako milo mi bode, da „Novicam“ pošljete spomin obletnice, kar nam je — kar je meni — nemila smrt vzela dr. Costo, s katerim sva si bila najsrčnejša brata. Še ga od onih, ki so ga neprenehoma psovali in mu v obraz bljuvali, nikdo ni namestil, in eno leto bilo je dosti časa, pokazati, če je kdo onih zmožen stopiti na njega mesto.

Prosim tedaj, da mi pošljete dotični spis o pravem času. S srčnim pozdravom
Vam udani
Dr. J. Bleiweis.

V.

Častiti gospod Cimperman!

— — — Memogredé le omenim, da jaz se težko ogibljem besedi „armada“, čeravno vem, da naši bratje na jugu imajo namesto „armade“ vojsko, ker narod naš rabi le „armada“ — za „Krieg“ pa tudi od nekdaj le „vojska“. Saj bratje nam na jugu našo mizo zovejo stol — ko bi mi stol za mizo pisali, včinili bi mnogo zmešnjav.

Na ogled mi poslana pesem za Janežiča bode lepa kantata, **) če jej skladatelj dober napev izmisli.

Jaz bi le o njej le-to omenil, da tu in tam bi kakošna beseda se predrugačila, na priliko „svobode dan“ ... ker Janežič ni se nikoli prikazal na političnem polji, temveč je z dušo in telesom le delal za napredek literature naše.

Nikar pa ne mislite, da mislim, da „svoboda“ itd. kazí čestitko Janežičevo.

Čudim se pa Vam naprednemu slovenskemu pisatelju, da se še vedno ne morete odkrižati nepotrebnemu e v persih, serci itd., saj sem v „Novicah“ r kot samoglasnik uže davno vpeljal in tudi v tem stopil v kolo Jugoslavenov. Potem bi ne bilo treba pisati pèrsih, sèrci itd., kajti tisti akcenti v obče kazijo tisek,

---

*) Gledi letopis „Matičin“ 1875. l. str. 153—179.
**) Zložil sem jo bil po naročili „Glasbene Matice“.

in delajo naj se le ondu, kjer so res potrebni. Tako na pr. se v poslednjem „Vrtci“ v neki pesmi nahaja toliko tistih „strel“ (dál, dolžnóst, podàj itd.), da ne vem, ali je to le zarad „lepšega“, vsaj potrebno ni, ker „dal“ bo vsak bral „dal“ itd.

A to so le „unmassgebliche“ opazke.

Naslov kantati naj bi po mojih mislih bil le kratek, kakor je tudi Prešérin take napise na kratko delal.

Toliko v naglici od

Vam udanega

2/7. 76. Dr. J. Bleiweisa.

VI.

Dragi gospod Cimperman!

V prilogi pošiljam Vam za „Naznanila kmetijske družbe“ nekaj, kar prosim prestaviti lahko umevno vsacemu kmetovalcu in brez tistih novotarij, ki nam hočejo zdaj na pr. zatajiti še naš starodavni, v **narodu živeči** „med“ s pisavo „mej“ etc. etc.

Tako naj pišejo taki, ki sicer malo delajo, pa se radi guncajo po specijalitetah. Meni je Metelkova slovnica sveta slovnica, katere še nikdo ni prekosil.

Srčno Vas pozdravlja

10/8. 77. Dr. J. Bleiweis.

VII.

Predragi gospod!

Srčna zahvala za Vaš mili spomin*) v zadnjem „Slovenci“!

Čeravno nikdar nisem iskal in še dan danes ne iščem hvale pred svetom, in mi zadostuje dobra vest, da sem storil, kar je dolžnost moja bila, ko me je previdnost Božja izbrala leta 1843. za borilca zatirane matere Slovenije, vendar je srce vsacega človeka tako mehko, da mu dobro dé priznanje njegovega delovanja, ako to izvira iz srca tako poštenega sina mile domovine, kakor ste Vi, ki dobro vé, da na polji njenem raste več pelina kot sladkih rožic.

Še enkrat tedaj lepa hvala za prijazni Vaš spomin, z zagotovilom, da Vam kakor dozdaj ostanem

vedno udani prijatelj

Dr. Jan. Bleiweis.

Na dan vel. Šmarna 1877.

(Dalje prihodnjič.)

*) Štev. 90. 1877. l. neka čestitka v distihih, ki je natisnena, žal! z metriškimi pogreški, katerih je krivo neznano mi okorno peró.

Naši dopisi.

Slatina v Rumuniji 6. junija. — Na mojo izjavo v 19. štev. „Novic“ je gospod Ernest Kramer v 21. štev. „Novic“ odgovoril, da ni resnično, da bi bil on moje delo in stavbene načrte, ki se nahajajo v knjigi l. 1878. od vis. c. kr. ministerstva za poljedelstvo pod naslovom „Pläne landwirthschaftlicher Bauten des Kleingrundbesitzes in Oesterreich“ na svitlo dani, rabil ter zahteva druzih dokazov.

Še enkrat izjavljam, da je gosp. Ernst Kramer v svojem izdanem spisu „Musterpläne für landwirthschaftliche Bauten in Krain, mit besonderer Berücksichtigung der Wochein, 1883“ vso (nemško) stran 3 in začetek 4. strani mojega visokemu ministerstvu poslanega dela od besede do besede prepisal in da je ob enem stavbenih načrtov podobo I s štev. 1 do 14, — dalje podobo III (prednji pogled), podobo IV (stranski pogled bohinjske hiše), ter podobo V (prednji pogled hleva) potezo za potezo, črto za črto iz mojih vis. ministerstvu izročenih načrtov zvesto posnel.

Opiraje se le na to od mene doposlano delo je potem gospod Kramer v svojem spisu poročilo dalje razpravljal. Da se resnica moje trditve izpozna, bodi občinstvu v dokaz (ki naj bi ga gosp. Kramer vis-à-vis moji osobi ne bil imel tirjati) moja prva izjava, kakor tudi ondi imenovani gospodje Janez Mesar, Ernst Faber, Anton Homač in Gvajec; dalje vis. ministerstva za poljedelstvo delo „Pläne landwirthschaftlicher Bauten des Kleingrundbesitzes in Oesterreich 1878“ stran 14, s tabelo št. 12 (Krain mit den Bauplänen); isto tako stran 10 navedenega dela, kjer je gosp. c. kr. sekcijski načelnik baron Arthur pl. Hohenbruck z raztegnjenimi črkami dal tiskati: „Die Originalpläne wurden geliefert für Krain vom Central-Ausschuss Franz Schollmayer in Laibach“.

O tej reči je to moja zadnja beseda mojemu nekdanjemu varovancu, gospodu Ernstu Kramerju.

Franc Schollmayer.

Iz Gorice 4. jun. (Izv. dop. — Konec.) Ravno ti omahljivci pa imajo med ljudstvom veliko moč, kakor jim kaže iz posebnih vzrokov tržaška vlada posebno ljubezen do njih. Naš državni poslanec je sicer te dni objavil, kako se je grof Taaffe izrazil proti temu, da bi vlada vplivala na volitve, in proti temu, da bi kak c. kr. uradnik hotel naše ljudstvo zastopati v deželnem zboru. Pa kaj pomagajo izjave, tudi dunajske vlade, dokler pri nas nasprotni veter piha, in po tem, ko so se na skrivnem uže vse dogovorili. Ponavljamo pa, da vse spletke, iz katerih krogov koli, bi ostale brezvspešne, ko bi rodoljubi zlasti v gorenjem delu soške doline ne bili več let preveč rok križem držali. Da so bili duhovniki prepasivni, je narodni zavesti veliko škodovalo, in zelo bi se morali potruditi in zediniti ravno oni, da dobimo iz njih krajev odločniših in vsaj zanesljivih poslancev. Blizu enaka je tudi na Krasu, kjer pa se narod menda vendar ohrabri, kolikor iz večega obližja čuti, kdo mu je pravi prijatelj in neprijatelj.

Kandidatov niso še razglasili, ker ožji volilni odbor si je vzel časa, da se sporazume s širjim volilnim odborom, to je, z rodoljubi na kmetih. Ravno zato pa, ker hočejo izvedeti pravo narodno mnenje, naj bo volilni odbor kar mogoče previden, in naj nobenega kandidata sam ne vsiljuje, ako ga narod dobro ne pozna in ako ga narod sam posebno ne želi imeti za svojega zastopnika. Ker se oglaša tudi pri nas več kandidatov, je velika dolžnost, skrbeti za to, da dobimo sosebno tudi dva sposobna zastopnika za deželni odbor; odbornika morata biti pa taka, da bivata stalno v Gorici. Deželni odbor rešuje imenitne naloge, Slovencem mnogokrat na veliko škodo, če ni odbornikov v mestu. Posebno važnost kaže odbornikovo mesto tudi zarad deželnega šolskega sveta, ki Slovencem gotovo neugodno sklepa, če ni navzočega deželnega odbornika, ki zastopa Slovence. Vse to grenka skušnja uči, potem naj se poslanci za ta del med seboj pogodé, kakor jim drago; samo gledajo naj, da narod ne bo tudi v bodočnosti škode trpel za ta važni del. Vsekako se nam z deželnozborskimi volitvami bližajo dragi dnevi, dragi v hudem pomenu, če zdaj rodoljubi ne storijo svojih dolžnosti in ne popravijo vsaj nekaj onih zamud, katere niso nepremagljive, če hočejo. Želimo pa narodu, da bi ga škodljivi vodniki ne vodili več za nos, kakor se je godilo vsaj po nekih krajih doslej; rodoljubom želimo pa srčnosti in vstrajnosti, da se jim trud z vspehom in na srečo narodov obilo poplača.

„Goriška ljudska posojilnica“ je začela delovanje svoje s 1. dnem t. m. Ud ji je vsak, ki plača 1 delež po 10 gold. Vse je na tem, da dobi posojilnica kmalu obilo denarne podpore; nadejati se je, da ji rodoljubi pripomorejo, in da ji, kakor se je enkrat govorilo, tudi od drugod pridobé znatnega posojila. Bog daj srečo!

Iz Gorice 11. junija. (Izv. dop.) — Včeraj so vodjema italijanskega in slovenskega oddelka kmetijske šole slovesno podelili zunanje znamenje odlikovanja, kakoršno so o gosp. Povšetu uže zadnje „Novice“ omenile. Poslednjemu na čast je popoludne podporno in bralno društvo še poseben izlet napravilo v bližnji Šentpeter, kamor so došli med drugimi znanci in prijatelji gosp. Povšeta tudi deželni glavar in njegov namestnik in pa predsednik kmetijske družbe, g. grof France Coronini. Met petjem in veteransko godbo so imenovani odličniki in drugi napili razne napitnice, to pot brezizjemno v slovenskem jeziku. Zabava je trajala do večera. — Kakor so uže prej govorili, trdijo zdaj tudi naši listi, da pride k nam za nadškofa poreško-poljski škof dr. Al. Zorn. To poročilo jim prihaja iz vladnih krogov.

Zadnja „Soča“ objavlja uže nekaj kandidatov, o katerih se zanaša „ožji in pomnoženi volilni odbor“, da proderejo. Po poročilu domačega lista se na Krasu za enega kandidata niso mogli zediniti in se je eden teh odpovedal, predno so se vsi volilci skupno odločili, za koga da so prav za prav vneti. Za ugodno spremembo imajo neki upanje edino na Tominskem, in ves boj ostane bistveno brezvspešen, ko bi še tu spodletelo; kajti od drugod, s Krasa in z Bolškega, dobi naš dež. zbor ali iste osebe ali pa osebe iste barve, proti katerim se je uže toliko črnila in tiska porabilo. Po takem ostanemo v prejšnjem položaji, to je, mi ostanemo v onih razmerah nasproti laški stranki deželnega zbora, katero so nam lahonski listi želeli, in s tem je vse povedano. Zastonj se je slepiti s tolažbo, češ, da bodo morda tudi naši omahljivci z nami hodili; v gospodarskih stvaréh, na pr. za ceste na domačih tleh, bodo gotovo skupno z odločnimi zastopniki glasovali — v političnih ozirih pa se v najvažniših momentih na tako gospodo ne bo zanašati. Potem naj se izgovarjajo, kakor jim drago.

Vidi se, da naše ljudstvo je možno slepiti se v obili meri s pridobitvami — leče, naj po drugih krajih trpi še toliko narodno, politično in vsled te tudi gmotno škodo. Naše ljudstvo vozijo še za nos z obeti gmotnih dobičkov, da potem toliko laže istemu ljudstvu spodkopujejo in odtegujejo pravo in mogoče blagostanje! Jaz menim, da me zrelši naši volilci dobro umejo.

Iz Ljubljane. (*Med volitvami.*) Naslednji izid dosedanjih volitev v deželni zbor kranjski navdaja nas z velikim zadostenjem, da do zdaj ni zmagal ne en nemškutar, ne en pristaš Dežman-Schrey-Schafferjeve klike, ampak razun kočevskega mesta, kjer je voljen tudi po narodni stranki priporočeni Nemec Braune, izvoljeni so do zdaj sami narodnjaki, in narodna stranka šteje uže zdaj 24 svojih poslancev.

Kakor smo pa z izidom volitev sploh zadovoljni, tako malo zadovoljni smo z disciplino v nekaterih okrajih in to brez ozira na osebo kandidata.

Mi enako obžalujemo, da se je krušila disciplina v Kamniku, kakor v Novem mestu in v kočevsko-ribniškem okraji, in moramo zdaj po storjenih napakah samo želeti, da se vsem lojalnim in resnim poslancem posreči, z modrim postopanjem zabraniti, da se brez potrebe nastale zmešnjave poravnajo in ne ponovijo za ves narod pogubne dogodbe preteklih let.

Za velika vprašanja odločevale bodo jutri volitve v vélikem posestvu. Upajmo tudi v ti kuriji zmage, in pričakujemo jo, ako bode disciplina tako dobra, kakor je stvar naša pravična.

1. dan volitve v selskih občinah 9. junija t. l. vršile so se tako-le:

1. Ljubljanska okolica in Vrhnika: Izmed 104 volilnih mož vdeležilo se je volitve 93, in izvoljen je bil dr. vitez Bleiweis z 88 glasovi, L. Robič z 69 glasovi. Kandidat na svojo roko, podpiran po shodu županov, dr. Tavčar, prejel je 21 glasov.

2. Kamnik, Brdo: dr. Janko Kersnik izvoljen z 42 glasovi; za neoglašenega kandidata prof. Fr. Križnarja glasovalo je 36 volilnih mož.

3. Kranj, Tržič in Loka: Karol Klun in župan Blaž Mohar izvoljena soglasno.

4. Radoljica in Kranjska Gora: dr. Jos. Poklukar izvoljen soglasno.

5. Postojna, Logatec, Senožeče, Lož in Ilirska Bistrica: izvoljena dr. Vošnjak s 73, dr. Zarnik s 60 glasovi.

6. Vipava, Idrija: Matej Lavrenčič izvoljen soglasno.

8. Trebno, Zatičina, Žužemberk, Mokronog, Litija in Radeče: izvoljeni L. Svetec s 143, dr. Sterbenec s 136 in dr. Papež s 114 glasovi.

9. Kočevje, Lašiče in Ribnica: Prim. Pakiž in Karol Rudež (ta sicer prvi priporočen, pa ker se je branil prevzeti kandidaturo, bil je nasvetovan trgovec Fortuna).

10. Črnomelj in Metlika: izvoljen nepriporočani sodnik Deu s 36 glasovi proti protestu 23 volilcev.

2. dan volitve v mestih in trgih:

V Ljubljani: Župan P. Grasselli in dr. Alf. Mošè voljena sta oba soglasno vsak s 421 glasovi;

v Idriji voljen soglasno Jos. vitez Schneid z 48 glasovi;

v Kranji in Loki voljen soglasno Oton Detelja s 149 glasovi;

v Novem mestu itd. izvoljen nepriporočen prof. Šuklje z 206 glasovi proti proštu Urhu, ki je dobil 90 glasov;

v Tržiču s Kamnikom in Radoljico izvoljen je priporočeni dr. Samec s 111 glasovi proti grofu Thurnu, ki je dobil 109 glasov;

v Postojni z Vrhniko in Ložom izvoljen je dr. H. Dolenc z 78 glasovi proti dr. Deu-u, ki je dobil 48 glasov;

v Kočevji z Ribnico voljen je kočevski župan Braune soglasno s 65 glasovi; trgovinska in obrtnijska zbornica v Ljubljani volila je svojega predsednika Jože Kušarja z vsemi glasovi, razun njegovega lastnega, in pa svojega tajnika Ivana Murnika z vsemi glasovi, tedaj oba soglasno.

— (*K najviši navzočosti presvitlega cesarja na Kranjskem*) objavlja uradna „Laib. Zeitung“ dostavek k uže razglašenemu programu: Presvitli cesar so na prošnjo občine postojnske in pa upravništva tamošnje jame izrekli, da pridejo dne 15. julija t. l. ob $3^1/_4$ uri popoludne v Postojno in da bodo ogledali tamošnjo jamo.

— (*Nadvojvoda Albreht*) mudil se je potovaje s Štajarskega preteklo nedeljo v Kamniku, kjer ga je pozdravil vodja tovarne za smodnik in pa mestni podžupan. Od tod podal se je v Bled. Vojaki in z njimi tudi vsa dežela je zmiraj srečna, v svoji sredi videti slavnega vojskovodjo in naklonjenega nam uda cesarske družine.

— (*Gosp. Rud. Globočnik*), sin okrajnega glavarja postojnskega, bil je 9. dne t. m. na graškem vseučilišči

promoviran za doktorja prava. Čestitamo in priporočamo v živo posnemanje naši slovenski mladini!

— (*Javna zahvala.*) V dolžnost si štejemo, izreči toplo zahvalo in priznanje veleštovanemu gosp. Fel. Stegnar-ju, prvomestniku društva „Narodna šola“, ker je preskrbel tukajšnji šoli čvetere kolorirane slike, kakor enacih premore še javaljne katera šola po vsem Slovenskem. Predstavljajo pa one v kakih 7 decimetrov visokih podobah (cela trupla) plemena človeška, namreč: Mongolca (Azijata), Aetiopeca (Afrikana), Indijana (Amerikana) in Malajca (Avstralca). Razvidne so poleg kožne barve na slikah tudi narodne noše. Čast tedaj, komur čast!

V Železnikih 9. rožnika 1883.

Jos. Levičnik,
učitelj in načelnik kraj. šol. sveta.

Dostavek vredništva. Ker mi vrlega gosp. Stegnarja poznamo kot zmožnega in umnega risarja, svetujemo mu, naj bi on enake slike zgotovil, ter predložil visocemu c. k. naučnemu ministerstvu, naj bi jih ono dalo posneti, ter vvesti kot učni pripomoček za vse avstrijske šole. Ako bo namreč hotel on za vsako našo šolo preskrbljevati enake slike, — pomilujemo ga; kajti — imel bo preveč posla.

— (*Reklamacijske in okrajne komisije*) razpuščene so koncem preteklega meseca vsled razpisa finančnega ministra od dne 23. maja t. l. štev. 1530, in pri tej priliki je gospod finančni minister po dokončani vredbi zemljišnega davka naročil udom, omenjenih komisij izreči zahvalo.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Nagajati morajo levičarji sedanji vladi, kedar jim to ni mogoče v državnem zboru, delajo to v deželnem zboru, ali mestnem zastopu ali pa pri volilnih shodih. — Ko se je zadnji čas začelo govoriti, da Galicijani zahtevajo nekatera železniška vodstva v Gališko, so začeli na enkrat kričati, da uže tako pešajoči Dunaj hočejo razrušiti in vničiti. V deželnem zboru niže-avstrijskem začel je solze pretakati najprej dr. Kopp, za njim oglasil se je Granič, in v mestnem zboru pritrkavati jima je začel prepeličarski Mautner. Župan je šel prašat ministerskega predsednika, je li resnična ona govorica in kako hoče v tem vprašanji postopati vlada. Minister Taaffe odgovoril je, da vlada ne bo Dunaju škodovala, da pa zato ni izključeno, da bi se z ozirom na potrebe prometa ne vstanovila podvodstva tudi v deželah. — Pa, Dunaj je iznemirjen in levičarski kolovodje nameravajo zdaj celó iz deželnega zbora poslati adreso do cesarja in pri tej razpravi gotovo ne bodo zamudili sedanji vladi in večini državnega zbora do dobrega izprašati vesti.

Iz Welsa. — Preteklo nedeljo vdeležilo se je tukajšnje svečanosti gornje-avstrijskih in solnograških pevcev okoli 700 gostov, ki so zastopali 29 društev. Videti je iz poročil, da so se gostje na videz dostojno vedli, toda poleg oficijelne udanosti do cesarja pa se kazali za veliko-nemce. Nek fabrikant razobesil je na svoji hiši črno-belo-rudečo (nemško) zastavo. Okrajni glavar zahteval je, da se zastava odstrani, ker so zastave tujih držav dopuščene samo pri navzočnosti tujih oblastnikov. Potem je fabrikant dal sneti rudeči del zastave. — Poslanec Lienbacher vložil je zoper rogovileža med kmeti, Kirchmajer-ja, tožbo zarad razžaljenja časti.

Iz Gorice. — Današnja dopisa obširno popisujeta tamošnje razmere gledé predstoječih volitev. Slovenci goriški, držite se vsi odločnih in značajnih narodnjakov, kateri bodo kos braniti z vspehom vse slovenstvo proti širijočemu se lahonstvu.

Iz Lvova. — Za deželnega maršala imenovan je zopet dr. Ziblikjevič v splošno zadovoljnost dežele. Za namestnika maršalovega imenovan je škof lvovski Sembratovicz.

Nemška. — Poslanec Benningsen odložil je svoje državno in deželno poslanstvo, bajé zato, ker mu je pri razgovarjanji knez Bismark očital brezozirno vse grehe liberalne stranke, in pa zato, ker je on sam gledé cerkvenih postav zeló pomirljiv, vsi pristaši njegovi pa so vsaki spravi nasprotni.

Švica. — Poljedelski minister Falkenhayn prišel je dne 11. t. m. popoludne v Zürich k deželni razstavi in je bil na kolodvoru po predsedniku razstave Vigeli in prof. Landoltu pozdravljen. Takoj po prihodu podal se je minister v razstavo obrtnijsko in poljedelsko spremljan od imenovanih dveh gospodov.

Francoska. — V zbornici sklenila je levica interpelacijo zarad Tonkingških dogodeb. Noveja poročila s Kitajskega so bolj ugodna, toda vojno ministerstvo je v zadregi zarad vojakov, ker število pomorskih vojakov ne zadostuje. Namerava se tedaj osnovati posebno vojno za kolonije. Posadki v Tonkingu došle so uže prve pomoči in nevarnosti za posadko zdaj bajé ni.

Laška. — Izid volitev v mestni zastop Rimski je zeló zanimiv. Po zadnjih telegramih uvrstujejo se zdaj izvoljeni 34 mestni odborniki tako-le: Štirnajst izvoljenih priporočanih po klerikalni in zmerno liberalni stranki, osem je samo liberalnih, štirje pa so priporočani samo po klerikalni stranki.

Izmed približno 10.000 volilcev združil je liberalec največ 4300 glasov, klerikalni kandidat pa največ 3300 glasov, izmed radikalcev dobil je največ glasov 1277.

Ruska. — Car zahvalil se je pred svojim odhodom iz Moskve za kronanje komisiji, zbrani v Petrovski palači, za izvrstno vredbo, kateri gre hvala za to, da so se svečanosti vršile brez motenja. Vsak ud komisije dobil je dovoljenje, kot stalni vnanji spominj posluževati se začetnih črk cesarjevega imena, dosedanjega znamenja za ude komisije. — Pri vrnitvi cara v Petrograd bili so na kolodvoru navzoči uradi, dostojanstveniki vojaštva, častna kompanija Pavlovga polka, plemstvo, zastop mestni itd. V dragocenih skledah ponudili so caru kruha in soli. Mestni načelnik podal je carinji šop rož. Na vhodu Kasanske stolnice sprejel je metropolit Izidor z duhovščino cara in carinjo, od tod podala sta se v Peter-Pavlovo stolnico in sta tam molila na grobu carovem. — Nadvojvoda Karol Ludovik vrnil se je uže tudi nazaj na Dunaj.

Svečanost je tedaj vsa minula brez nesreče.

Žitna cena

v Ljubljani 6. junija 1883.

Hektoliter: pšenice domače 7 gold. 64 kr. — banaške 9 gold. 14 kr. — turšice 5 gold. 60 kr. — soršice 6 gold. 50 kr. — rži 5 gold. 87 kr. — ječmena 4 gold. 71 kr. — prosa 5 gold. 4 kr. — ajde 4 gold. 55 kr. — ovsa 2 gold. 92 kr. — Krompir 3 gold. 57 kr. 100 kilogramov.

Odgovorni vrednik: **Alojzij Majer.** — Tisk in založba: **J. Blaznikovi nasledniki** v Ljubljani.